Europeiska unionens råd

Bryssel den 15 april 2025
(OR. en)

7534/1/25
REV 1

COARM 74
CFSP/PESC 500

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Ärende:	Rådets slutsatser om vapenexportkontroll

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om vapenexportkontroll som antogs av rådet (utrikes frågor) den 14 april 2025.

BILAGA

RÅDETS SLUTSATSER OM VAPENEXPORTKONTROLL

1. Rådet understryker det väsentliga bidrag som en ansvarsfull vapenhandelspolitik ger till upprätthållandet av internationell fred och säkerhet samt respekt för de mänskliga rättigheterna och den internationella humanitära rätten. Rådet förnyar sitt åtagande att främja samarbete och samsyn i medlemsstaternas politik för att förhindra all export av militär teknik och krigsmateriel när kriterierna i gemensam ståndpunkt 2008/944/CFSP för att neka sådan export är uppfyllda.

2. Rådet erinrar om sitt åtagande att stärka kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel genom antagandet av rådets beslut (Gusp) 2025/779 av den 14 april 2025, genom vilket gemensam ståndpunkt 2008/944/Gusp ändras, och sitt åtagande att förstärka samarbetet och främja samsynen när det gäller export av militär teknik och krigsmateriel inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp) genom att fastställa, upprätthålla och genomföra stränga gemensamma normer i fråga om kontrollen av överföringar av militär teknik och krigsmateriel i alla medlemsstater. Detta kommer att ske även fortsättningsvis, bl.a. genom att medlemsstaterna utbyter relevant information, däribland underrättelser om avslag och vapenexportpolitik, eller genom att man fastställer möjliga åtgärder för att ytterligare öka samsynen. Handeln med militär teknik och krigsmateriel bör ske på ett ansvarstagande och ansvarsutkrävande sätt, och man bör göra sitt yttersta för att förhindra avledning till terrorister, brottslingar och andra obehöriga användare.

3. Rådet välkomnar medlemsstaternas förnyade engagemang för den rättsligt bindande gemensamma ståndpunkten, ändrad genom rådets beslut (Gusp) 2025/779, och betonar vikten av att grundligt bedöma ansökningar om exportlicens för militär teknik och krigsmateriel mot bakgrund av de kriterier som fastställts däri.

4. Rådet bekräftar det gemensamma mål som vägledde antagandet 2008 av gemensam ståndpunkt 2008/944/Gusp. Rådet erinrar om tidigare bedömningar enligt vilka det går att göra ytterligare framsteg när det gäller genomförandet av den gemensamma ståndpunkten för ett säkerställande av största möjliga samsyn bland medlemsstaterna på området för vapenexportkontroll. Rådet välkomnar att användarguiden för gemensam ståndpunkt 2008/944/Gusp har ändrats i syfte att ytterligare operationalisera riskbedömningskriterierna i den gemensamma ståndpunkten. Rådet poängterar att en konsekvent tolkning och praktisk tillämpning av kriterierna understöder samsynen i den nationella vapenexportpolitiken.

5. Rådet bekräftar sitt åtagande att förebygga och motverka avledning av militär teknik och krigsmateriel, särskilt handeldvapen och lätta vapen, som bidrar till väpnat våld i hela världen. Rådet bekräftar behovet av att förhindra kringgående av instrument som inrättats för att begränsa vapenhandeln, inbegripet FN:s vapenembargon, OSSE:s sanktioner och EU:s restriktiva åtgärder.

6. Rådet framhåller medlemsstaternas engagemang för multilaterala exportkontrollsystem, eftersom de underbygger medlemsstaternas åtgärder till stöd för en fortsatt multilateral strategi för exportkontroll, och för att stärka funktionen i dessa system, som har en grundläggande betydelse bland annat när det gäller att undvika destabiliserande anhopningar av konventionella vapen och för att främja internationell fred.

7. Rådet erinrar om att EU:s och dess medlemsstaters svar på Rysslands anfallskrig mot Ukraina, bland annat genom stödåtgärderna inom ramen för den europeiska fredsfaciliteten till stöd för Ukrainas naturliga rätt till självförsvar i enlighet med internationell rätt, inbegripet FN-stadgan, har visat att EU står orubbligt fast vid sitt åtagande att ge fortsatt stöd till Ukraina och dess folk så länge det är nödvändigt. Rådet erinrar också om att militärt stöd tillhandahålls med full respekt för vissa medlemsstaters säkerhets- och försvarspolitik och med beaktande av samtliga medlemsstaters säkerhets- och försvarsintressen.

8. Rådet inser att åtgärder för att underlätta export av militär teknik och krigsmateriel som utvecklats gemensamt av medlemsstaterna kan stimulera samarbete inom unionen och avsevärt bidra till att stärka den globala konkurrenskraften i unionens försvarstekniska och försvarsindustriella bas, vilket i sin tur bidrar till att öka Europas övergripande försvarsberedskap och försvarsförmåga.

9. Rådet välkomnar det gemensamma meddelandet från Europeiska kommissionen och den höga representanten om strategin för europeisk försvarsindustri, där medlemsstaterna uppmanas att undersöka olika sätt att gradvis uppnå ytterligare samsyn i praxis för vapenexportkontroll, särskilt för den försvarsförmåga som utvecklas gemensamt, och uppmanar medlemsstaterna att utbyta bästa praxis om exportkontrollregler för gemensamt utvecklad förmåga.

10. Rådet välkomnar antagandet den 19 december 2024 av förordning (EU) 2025/41 om import-, export- och transiteringsåtgärder för skjutvapen, väsentliga delar och ammunition (omarbetning). Rådet understryker vikten av åtagandet att upprätthålla samma normer för export av civila skjutvapen som för export av militär teknik och krigsmateriel. Rådet välkomnar särskilt tillämpningen av kriterierna i den gemensamma ståndpunkten på exporten av civila skjutvapen och den tydliga avgränsningen mellan de båda rättsakternas tillämpningsområden.

11. Rådet inser vapenexportens värde för upprätthållandet av långsiktiga förbindelser mellan leverantörsmedlemsstater och slutanvändare, som kan bidra till att bygga upp och stärka partnerskap på säkerhets- och försvarsområdet och därigenom stärka vår förmåga att bidra till fred och säkerhet på vår kontinent, reagera på externa konflikter och kriser och skydda EU och dess medborgare, i linje med EU:s strategiska kompass.

12. Rådet bekräftar sitt engagemang för öppenhet inom den internationella vapenhandeln med ett antal konkreta åtgärder som är avsedda att underlätta en korrekt, enhetlig och snabb rapportering om medlemsstaternas vapenexport. Dessa omfattar bl.a. tydliga rapporteringsfrister för EU:s årsrapport och ytterligare riktlinjer i den ändrade gemensamma ståndpunkten 2008/944 och användarguiden om innehållet i och förfarandet för rapporteringen. Rådet välkomnar resultaten av arbetet i arbetsgruppen för icke-spridning och vapenexport (export av konventionella vapen) när det gäller bästa praxis för rapportering av relevant information om faktisk export. Medlemsstaterna åtar sig att i förekommande fall rapportera om värdet av den faktiska exporten och att undersöka olika sätt att göra sådan information tillgänglig, när så är relevant.

13. Rådet välkomnar medlemsstaternas överenskommelse om att ytterligare förbättra arbetsmetoderna i arbetsgruppen för icke-spridning och vapenexport (export av konventionella vapen), inbegripet inrättandet av en databas för licensieringstjänstemän i maj 2022. Rådet uppmanar medlemsstaterna och EU-institutionerna att bidra till utvecklingen av databasen.

14. Rådet är fast beslutet att fortsätta sina insatser för att främja universaliseringen och det effektiva genomförandet av vapenhandelsfördraget, inbegripet transparent rapportering, genom resultatinriktat och samverkande utåtriktat arbete. Rådet är fortfarande övertygat om att en ökad universalisering och ett förbättrat genomförande av vapenhandelsfördraget främjar fördragets mål om samarbete, öppenhet och ansvarsfullt agerande genom reglering av den internationella vapenhandeln, vilket bidrar till internationell fred och säkerhet och minskar det mänskliga lidandet. Rådet uttrycker oro över den negativa dynamiken avseende vapenhandelsfördraget, bland annat när det gäller framläggandet av årliga rapporter. Rådet välkomnar att ett betydande antal stater nu är parter i vapenhandelsfördraget men uppmanar till förstärkta insatser med sikte på universell anslutning. Rådet uppmanar stater som ännu inte har anslutit sig till vapenhandelsfördraget att ansluta sig till eller ratificera fördraget och att, i avvaktan på anslutningen eller ratificeringen, tillämpa dess villkor.

15. Rådet understryker betydelsen och relevansen av EU:s kontakter med tredjeländer till stöd för en effektiv vapenexportkontroll och åtar sig att driva vidare och stärka samarbetet med partnerländer, särskilt EU:s kandidatländer och länder i EU:s grannskap. Rådet uppmanar tredjeländer att ansluta sig till gemensam ståndpunkt 2008/944/Gusp och eventuella senare ändringar av denna.

16. Rådet åtar sig att fortsätta arbetet med element som stöder ansvarsfull handel med militär teknik och krigsmateriel, och ger arbetsgruppen för icke-spridning och vapenexport (export av konventionella vapen) i uppdrag att i förekommande fall

    1) fortsätta att undersöka olika sätt att stödja spårningen av militär teknik och krigsmateriel för förebyggande och lagföring av avledning, bland annat genom märkning av vapen och märkning av ammunition, med hjälp av innovativa tekniska lösningar för spårning, fortsätta att stödja och arbeta för ytterligare utveckling av den globala rapporteringsmekanismen för konventionella vapen och ammunition till dessa (iTrace),

    2) som ett erkännande av värdet av goda förbindelser och samarbete mellan export- och importstater, inbegripet kontroll och övervakning av slutanvändare som ett verktyg för att förebygga avledning, uppmuntra villiga medlemsstater och tredjeländer att tillsammans utforska sådana förbindelser och sådant samarbete, och arbeta för att utveckla bästa praxis för medlemsstaterna,

    3) enas om metoder för att underlätta export av militär teknik och krigsmateriel som utvecklats gemensamt av medlemsstaterna,

4) undersöka olika sätt att hantera risker för att den militära teknik eller den krigsmateriel som ska exporteras kan komma att användas för utförandet eller underlättandet av allvarliga våldshandlingar mot personer som tillhör grupper som särskilt skyddas av internationell människorättslagstiftning och internationell humanitär rätt,

5) stödja kapacitetsuppbyggnad i tredjeländer när det gäller hanteringen av vapen- och ammunitionslager,

6) främja ytterligare samsyn med sikte på att uppnå miniminormer för kontroll av immateriell tekniköverföring och kunskapsöverföring,

7) fortsätta att rikta sig till unionens försvarsindustri för att främja informationsutbyte, öppenhet och samsyn när det gäller säkerhetspolitik och ekonomiska överväganden, bland annat inom ramen för vapenhandelsfördraget,

8) utvärdera tillämpningen av rådets beslut (Gusp) 2021/38 av den 15 januari 2021 om fastställande av en gemensam strategi för moment i slutanvändarintyg i samband med export av handeldvapen och lätta vapen samt deras ammunition.

17. Rådet erinrar om skyldigheten att säkerställa samstämmighet i unionens yttre åtgärder i enlighet med artikel 21.3 andra stycket i fördraget om Europeiska unionen. Rådet framhåller i detta sammanhang vikten av en konsekvent politik för exportkontroll när det gäller militär teknik och krigsmateriel och varor med dubbla användningsområden.

18. Rådet ger arbetsgruppen för icke-spridning och vapenexport (export av konventionella vapen) i uppdrag att efter fem år göra en ny utvärdering av genomförandet av gemensam ståndpunkt 2008/944/Gusp, ändrad genom rådets beslut (Gusp) 2025/779.